

MARTIN

Patnáct natvrdo

Začátek je trochu drsný. Série bzučáků, kontrol, občanka... tohle. A pak ostře: „Zavřete ten katr,“ řekne žena v uniformě. Koukám nechápavě, tak zvýší hlas: „Říkám, zavřete ten katr!“ Strážník za sklem pochopí, že nevím, co je tady katr, a řekne klidně: „Ty mříže, ty dveře...“ Poslechnu. Jsem prostě ve vězení. Ve věznici v Oráčově na Rakovnicku, obehnané obrovskou betonovou zdí s kamerami a ostnatými dráty.

O vězni Martinovi vím jen jednu větu: způsobil nehodu, při které zranil mladíka tak, že zůstal v kómatu. Nevím, jak tady říkají prostoru mezi bloky. Vede mě tudy elegantní dáma v lodičkách na podpatku. Je vlídná, domlouváme se na dvou hodinách s Martinem o samotě, když se k nám připojí hezký mladý muž. Martin. Všimnu si hned šedého trička – má vyžehlené „puky“ na dlouhých rukávech. Čisté boty i celkem šik kalhoty. Kdo tohle čeká v kriminálu?

Záleží vám i tady na tom, jak jste oblečený, oholený, ostříhaný?
Záleží, teď už jo. A taky jsem věděl, že přijdete.

Děkuju. A já se vás jdu rovnu zeptat, za co...
... jsem tady? To mě nepřekvapujete. Ve vězení to chodí tak, že se každý ptá, za co tady jsem, protože to každého předurčuje.

Jaký máte tedy trest?
Patnáct let.

Cože? To není možné.
Říkal jsem si, že se možná nebudu hodit do vašeho konceptu, protože mi soudce kvalifikoval nehodu jako pokus o vraždu. Já s tou kvalifikací nesouhlasím.

Jste tedy nevinný?
To neříkám, vinu na nehodě rozhodně mám, ale myslím, že jsem na sobě zapracoval do takové míry, že jsem schopný si uvědomit, kdo má jakou odpovědnost za jaké jednání.

Jak to myslíte?
Že každý člověk má odpovědnost za své vlastní jednání.

Asi budeme muset začít... Jak dlouho už jste ve vězení?
Šestý rok, je mi 34 roků. Nejdřív jsem byl na tři dny v cele předběžného zadržení, pak devět měsíců ve vazbě – během toho jsem byl odsouzený, poprvé u krajského soudu, podruhé u vrchního soudu v Olomouci 12. května 2016, po tři čtvrtě roce jsem nastoupil do výkonu.

A jste pořád tady v Oráčově?
Ne, dva a půl roku jsem byl ve věznici v Kuřimi a tady budu tři roky.

Požádáte za rok a půl o prominutí zbytku trestu?

To nejde, polovina se na mě nevztahuje. Žádat můžu až ve dvou třetinách, tedy za čtyři roky a týden. Mě soudili za trestný čin, za který mně hrozilo patnáct až dvacet let nebo doživotí, i když...

Chtěla bych vás poznat, můžu?

Jistě.

Odkud jste? Z Moravy podle přízvuku?

Ano, z Brna. Narodil jsem se tam a žil.

Čeká na vás doma přítelkyně nebo žena, děti?

To ne. Před nehodou jsem měl přítelkyni, pět let jsme byli spolu, chtěli jsme se brát, plánovali jsme rodinu. S tou nehodou všechno naráz skončilo.

Jste jedináček?

Mám bráchu, sestru, mamku, tátu, běžná rodina. Mamka i sestra jsou učitelky, strejda taky učí, brácha dělal manažera... Všichni vzdělaní.

I vy?

Mám bakaláře, nedávno jsem si ho dodělal. Zavřeli mě, když jsem měl před státnicemi, už mně chybělo málo. Ve vězení trvalo tři roky, než přistoupili na moje žádosti o možnost dokončit Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně z věznice.

Takže další učitel do rodiny?

Ano, občanská nauka a dějepis.

Jaká byla vaše nejoblíbenější hračka, když jste byl kluk? Vzpomenete si?

Řekl bych, že balón. Hrál jsem pořád fotbal. Naši mě vedli, hlavně mamka, ke vzdělání, v tom jsem měl tedy doma dril.

Jaký jste byl kluk?

Na základní škole spíš takový šprt, hodný kluk, samé jedničky a tak. První dvojku jsem měl snad v deváté třídě. Až na gymnáziu jsem trochu zvlčel, chodily se mnou děcka nejen z Brna, ale z okolních vesnic, takový mix různých lidí, a zdá se mi, že to u mě vyvolalo trochu vzpouru proti tomu věčnému drilu... prostě dospívání. Ale sport mi zůstal, začal jsem chodit do boxu, cvičit... a to se táhlo až na vysokou.

Pořád jste přitom bydlel doma?

Jak ono to bylo? Na konci střední se mamka rozváděla s mým nevlastním otcem a šla bydlet s novým přítelem a my jsme s bráchou šli bydlet sami, pak jsem se sestěhoval s mojí přítelkyní.

A s vlastním tatínkem jste se vídal?

Naši se rozvedli, když mi byly tři čtyři roky, vídal jsem ho občas, bydlel kousek od nás. Ale nechce se mi o tom mluvit.

Otec mívá docela vliv v rodině, hlavně na kluky, proto se ptám.

Byl tam nevlastní otec, táta mého bráchy, my se sestrou máme stejného otce.

Po střední škole už jste tedy bydlel sám a sám se i živil?

Pracoval i studoval jsem, ale rodina mě podporovala pořád, vlastně dodnes, to je strašný... Je mi skoro třicet pět.

Vy si ve vězení nemůžete vydělat?

Něco jo, ale minulý měsíc jsem měl jednu z nejvyšších disponovatelných částek – 627 korun na měsíc. Je to složitý – teď jsem se začal stravovat úplně sám, to znamená, že potřebuju peníze na jídlo, pak na telefon, ten stojí měsíčně dvanáct až osmnáct set korun, protože minuta volání stojí dvě koruny, smíme volat dvacet minut denně, během koronaviru jsme měli i třicet minut každý den. K tomu si kupuju věci na hygienu, ten, kdo kouří a pije kafe, to je úplný žebrák.

I vy?

Venku jsem kouřil, pak jsem na pět let přestal, ale ve vazbě, když mně hrozili doživotím, jsem znovu začal. V průběhu trestu jsem několikrát přestal, potom se mi objevil ekzém na obličejí, nevěděl jsem, jak to řešit, vrátil jsem se tedy k cigaretám. Teď nekouřím ani nepiju kávu, dal jsem se tak trochu na rehabilitační období, takové vězeňské lázně. Snažím se dát dohromady. Pracuju hodně se svým tělem a myslí. Jsem v klidu. I tak se bojím, že vám řeknu něco, co mně potom může ublížit. Ono vyfáknout deset nebo patnáct let je velký rozdíl. Tím nechci znevažovat rozhodnutí soudu, ale mám čisté svědomí, že je to vedle. Ale nebudu se obhajovat.

**Mluvila jsem několikrát s vězni v kriminále
a všichni jsou nevinní. Komu mám důvěřovat?**

Takhle: věřím, že to, co se děje ve skutečnosti, prostě ty skutečnosti a situace, co vás potkávají, zhmotňují můj nebo váš vnitřní svět.

Popisujete mi svoji víru?

Trochu. Jsem přesvědčený o tom, že jsem asi musel dělat něco v životě špatně.

Přišel jste na to, co to mohlo být?

Nebyl jsem na takové úrovni, jako jsem teď. Pojímal jsem svět jinak. Měl jsem například období, kdy jsem zavrhoval západní civilizaci, nesouhlasil jsem s jejími hodnotami, chtěl jsem odjet na Východ, ale protože jsem byl posera, neudělal jsem to. Přizpůsobil jsem se západní civilizaci, měl jsem krásnou přítelkyni a s ní jsem chtěl budovat naši budoucnost. Ale asi jsem tomu úplně nevěřil, byl jsem mladý kluk.

Bylo vám dvacet osm let!

To už asi úplné mládí není, ale uvažoval jsem nedospěle. Třeba žárlivost, která mě trochu vedla v tom průšvihů, mě už dostat nemůže. Nechcu

říkat, že už mě nemůže v životě potkat, protože tehdy bych nikdy nepřipustil, že bych se mohl dostat do vězení. Nikdy. Ale myslím si, že už mám za sebou věci, jako je žárlivost, majetnické sklony, sklony k závislostem. Je to pryč. Nevím, jestli to znáte – ale to asi každý člověk musí v životě prožívat –, že pocit, emoce zloby, nenávisti, pomstychtivost a tyhle věci ze svého života razantně odstraňuju. Mám jiný pohled na život, než jsem měl tehdy. Řekl bych, že to, co se stalo mně, se může stát každému jedinému člověku. Určitě v západní civilizaci, protože svět je takhle vedený.

Jak? Konzumně? Spíš mít než být?

Hm. Měl jsem krásnou přítelkyni a prostě se mi stalo, že když jsem se opil na narozeninách známého, začal jsem na ni žárlit...

Bylo proč?

To nevím, ani to nezkoumám.

Už mi o tom neštěstí musíte říct. Od začátku.

Ztrácím se v tom, co vyprávíte.

Takže, bylo mi dvacet osm let, měl jsem hlavní pracovní poměr, pracoval jsem na administrativní pozici v reklamní firmě, kde se dělaly reklamní předměty, a u toho jsem prezenčně studoval. Jak jsem si našel přítelkyni, přistoupil jsem na všechny ty západní hodnoty. Původně jsem kromě pedagogické fakulty studoval práva, na ty jsem se vykašlal a...

... žil s přítelkyní?

Ano, ona dodělávala školu, pak šla do práce, měli jsme dost peněz, společné finance, byli jsme taková začínající domácnost, čekali jsme, až dodělám školu, budeme mít dítě, vzali bysme si hypotéku, postavili barák na vesnici, prostě klasika. A žili jsme dost intenzivní život, škola,